

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

virkelig får mulighed for at gøre en indsats for at løse de alvorlige beskæftigelsesproblemer, der ligger bag de forslag, der her er fremsat.

Foged: Den højtærede økonomi- og arbejdsminister sagde, at jeg specielt havde givet udtryk for, at grundforbedring havde min interesse, og ministeren sagde derefter, at han formodede dog, jeg også ville medvirke vedrørende industri, handel og håndværk. Det vil jeg naturligvis gerne, men jeg vil samtidig præcisere overfor den højtærede minister, at jeg anser ikke sådanne love for at være hjælp til erhvervene; jeg anser dem for at være arbejdsløshedslove, og det har jeg gerne villet præcisere ved denne lejlighed. Denne lovgivning drejer sig om hjælp til afhjælpning af arbejdsløsheden; den er ikke egentlig hjælp til landbruget, den er ikke egentlig hjælp til industri, handel eller håndværk — men derfor kan den være lige god. Når jeg fremhævede grundforbedring, var det, fordi jeg finder, at her er der tydelige muligheder for at opnå noget positivt og opnå det omgående, medens jeg ikke har helt så stor en tillid til de andre foreslåede områder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Wiggo Larsen: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om grundforbedring.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1859; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3312).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Også dette lovforslag er en følge af arbejdsmarkedskommissionens betænkning om de såkaldte arbejdsløshedsøer, og det må hilses med glæde, at lovforslaget ligesom de øvrige tre lovforslag — de under punkterne 9, 10 og 12 på dagsordenen opførte — først og fremmest tilsigter at fremme beskæftigelsesmulighederne i de ramte områder.

Kommissionsbetænkningen anviser 2 udveje: dels beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, dels lettelse af en overflytning af de arbejdsløse til andre egne af landet, hvor de vil have større mulighed for at skabe sig en eksistens. En sådan løsning af problemet kan vel ikke afvises, og i tilfælde, hvor arbejdsløse fra Nordjylland ønsker at søge arbejde andetsteds, bør dette også understøttes. Men denne landsdel er jo ikke overbefolket, og jeg er derfor glad for, at regeringen i første række har tænkt på den del af kommissionsbetænkningen, der foreslår, at produktion og beskæftigelse skal fremmes i de ramte områder.

Det var Nordjylland, der under krigen først og fremmest måtte løse brændselsproblemet. De to store moser blev kraftigt udnyttet, og megen arbejdskraft blev draget til egnen — arbejdskraft, som det under normale forhold er umuligt at beskæftige. Disse tørveegne må derfor nu have krav på en vis good-will fra samfundets side. Rent umiddelbart skulle man synes, det ville være naturligt, at disse arbejdere tog tilbage til deres oprindelige hjemsted. Mange er også rejst, men alligevel har de fleste moseegne arbejdsstyrker, der er dobbelt så store som dem, der kan beskæftiges — medmindre ekstraordinære foranstaltninger træffes.

Et forsøg på at udtynde befolkningen i Nordjylland vil være meget betænkeligt. Under behandlingen af den foregående sag var det ærede medlem hr. Foged inde på, at de pågældende, ligesom søfolk og handelsrejsende, kunne rejse til andre egne; men det er værd at gøre opmærksom på, at de større byer, der normalt skulle kunne opsuge arbejdskraften i Nordjylland fra landdistrikterne, selv har en stor arbejdsløshed, og mange af dem er vokset ganske betydeligt efter krigen. Der er købstæder deroppe, som har sat deres indbyggerantal 50 pct. i vejret, så de har ikke den udvej at sprede

[Peter Nielsen.]

deres overflødige arbejdskraft ud over den nærmeste omegn, og de kan slet ikke opsuge mere arbejdskraft.

Det er muligt, at landbruget i Nordjylland kan tage mere arbejdskraft, og det er ganske givet, at de arbejdsløse deroppe med den største lyst vil gå i arbejde ved landbruget, hvis det kan tage denne arbejdskraft; men mig bekendt — og jeg har dog levet på denne egn i 40 år — er der ingen nordjysk landmand, der i dag mangler arbejdskraft. Jeg er ganske overbevist om, at den landmand, der i dag ønsker ekstra arbejdskraft — altså hvor der ikke er tale om lockouter og strejker — vil kunne få 500 for hver 1, han ønsker, så denne patentløsning giver jeg ikke meget for; den har jeg været præsenteret for før, bl. a. da jeg for 4 år siden rejste det samme spørgsmål her i tinget og af det ærede medlem hr. Fogeds partifælle, daværende landbrugsminister Sønderup, bare fik det svar, at de kan jo rejse et andet sted hen, hvis der ikke er arbejde for dem i moseegnene — uden at man dog dengang fik anvisning på, hvor de kunne rejse hen, hvor der var boliger og arbejde.

Nej, hvis befolkningen skal udtyndes i Nordjylland, vil det gå på samme måde, som når befolkningen i andre landsdele er blevet udtyndet: man vil søge ind til hovedstaden, der i forvejen rummer henved en fjerdedel af landets befolkning, og det vil kun bidrage til at fremme en i forvejen meget betænkelig udvikling, navnlig i betragtning af at der i Nordjylland findes gode og sunde beskæftigelsesmuligheder, hvis udnyttelse ikke alene vil være til gavn for de arbejdsløse, men også for samfundet som helhed.

Vor anstrengte valutasituation lettes bedst og naturligst ved, at produktionen fremmes, ikke mindst produktionen af de varegrupper, der belaster valutabalancen, handelsbalancen stærkest. Selvom vor store kornimport indbringer os valuta, idet den er grundlag for landbrugseksporten, vil fremme af kornavlens her i Danmark være ønskelig. Der kan skabes megen god landbrugsjord i Nordjylland, og megen jord kan forbedres. Det er derfor et godt og samfundsgavnligt lovforslag, der her er fremsat, og der er kun grund til at takke den højtærede landbrugs-

minister herfor. Men grundforbedringens fremme gør det jo ikke alene, de store naturlige landvindingsmuligheder i Nordjylland må også snart udnyttes. Selvom visse fiskeriinteresser kan gøre sig gældende ved landvinding af søterritorier, har Danmark dog så rige fiskemuligheder og ynglepladser, at fiskerierhvervet visse steder godt kan resignere noget, ikke mindst i de østlige Limfjordsegne, hvor fiskeriet ikke spiller nogen større rolle og ikke beskæftiger mange mennesker.

Nationaløkonomisk vil det derfor være bedst, om de store landvindingsopgaver ved Gøl, Øland, Egholm og Nibe nu fremmes; der er ledig arbejdskraft dertil, og der er ungdom nok i Nordjylland, som er ivrig efter at få egen jord at arbejde med.

Arbejdsmarkedskommissionen har ved en omfattende undersøgelse konstateret, hvor arbejdsløsheden er værst og har bl. a. udpeget 9 landkommuner i Aalborg og Hjørring amter. Der må man selvfølgelig først og fremmest sætte ind, men det er jo rigtigt, som foregående ærede talere har bemærket, at man skal være forsigtig med at afgrænse problemet til ganske bestemte kommuner. Det må derfor også hilses med tilfredshed, at lovforslaget her tager et videre sigte, så andre kommuner og egne kan inddrages under loven, idet afgrænsningen ikke foretages efter betænkningen, men skal foretages af landbrugsministeren efter indhentet erklæring fra økonomi- og arbejdsministeren. For desværre findes der andre steder, hvor problemet også melder sig, og her kan arbejdsløsheden nemt antage samme katastrofale omfang som i de 9 kommuner.

Mange steder har kommunalbestyrelsen udfoldet en rig virksomhed for at holde folk i arbejde gennem vejanlæg m. v. Disse muligheder er flere steder udtømt, og det bør ikke komme disse kommuner til skade, at de af den grund ikke er omtalt i kommissionsbetænkningen; de kan desværre snart have den samme arbejdsløshed som de nævnte kommuner. Det gælder ikke blot for Nordjyllands vedkommende, også for Lolland-Falster er problemet ved at melde sig.

Først og fremmest vil den nordjyske befolkning vide at værdsætte det initiativ, regeringen her har taget, først ved at den højtærede økonomi- og arbejdsminister har

[Peter Nielsen.]

foranlediget betænkningen afgivet, dernæst ved det gode arbejde, kommissionen har udført, og nu ved fremsættelsen af disse lovforslag, som jeg håber vil blive efterfulgt af flere, ligesom jeg håber, at man ved administrative afgørelser vil fremme problemets løsning.

Ikke alene bør grundforbedring ved landvinding fremmes i Nordjylland, men hele erhvervslivet bør ophjælpes. Hvad det sidste angår, vil jeg atter pege på spørgsmålet om en uddybning af Hals Barre, således at provinsens største havn, Aalborg-Nørresundby havn, kan blive en dybvandshavn og erhvervsmulighederne derved fremmes. Dette spørgsmål må kunne få fornyet aktualitet, når der skal sættes ind overfor den nordjyske arbejdsløshed.

Uddannelsesmulighederne for den nordjyske ungdom bør også fremmes. Der må skabes andre fremtidsudsigter end denne, at en ung mand, når han kommer til skels år og alder, kan stille sig op ved siden af faderen ved et af de nordjyske kontrolsteder.

Foreløbig takker jeg for det fremsatte lovforslag og anbefaler det til vedtagelse.

Heick: Jeg skal på nuværende tidspunkt fatte mig meget kort. Grundforbedringsloven har efter vor formening gennem årene på en god måde forenet hensynet til beskæftigelsen og hensynet til at fremme vort erhvervslivs produktivitet.

Loven blev sidst revideret i 1951, og da satte man tilskudsprocenten ned fra 50 til 33 $\frac{1}{3}$, men der blev i loven åbnet en mulighed for at gå op til de 50 pct. under visse nærmere angivne omstændigheder; til disse omstændigheder kunne også regnes en ekstraordinær stor arbejdsløshed.

I det lovforslag, som er fremsat, vil man for at fremme lovens formål tage arbejdsanvisningskontorerne og økonomi- og arbejdsministeren med ind i billedet. Vi mener, det vil give en lidt for besværlig administration. Vi er velvilligt indstillet overfor lovforslaget, for så vidt som det giver bedre mulighed for at forhøje tilskuddet fra de 33 $\frac{1}{3}$ pct. til de 50 pct., men vi mener, bestemmelsen kunne formes på en anden måde end her foreslået; vi mener, det kan ske indenfor de rammer, som an-

gives i den nugældende lov. Måske skal loven på det ene eller det andet punkt ændres en lille bitte smule, så bestemmelserne knap bliver så stramme som i øjeblikket. I princippet kan vi give den højtærede landbrugsminister tilslutning til det foreliggende lovforslag, men vi vil have koblet disse to, undskyld udtrykket, omsvøbsdepartementer ud af billedet.

Jacob Pedersen: Mit parti har den opfattelse, at dette lovforslag om ændring i loven om grundforbedring vil være en god foranstaltning, som kan bidrage til at afhjælpe arbejdsløsheden indenfor arbejdsløshedsøerne, og det er jo det, sagen drejer sig om. Idet jeg henviser til mine udtalelser vedrørende de to foregående sager på dagsordenen, skal jeg på mit partis vegne anmode om udvalgsbehandling også af dette lovforslag.

Aage Fogh: På mit partis vegne skal jeg anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling.

Lynnerup Nielsen: Dette lovforslag om ændringer i loven om grundforbedring tager sigte på at komme arbejdsløsheden helt til livs i de arbejdsløshedshærgede områder, og jeg vil tro, at det er det forslag, der vil få den stærkeste betydning. Ikke mindst vil jeg tro, at det kan få nogen betydning i de arbejdsløshedshærgede områder i Nordjylland, hvor der findes tusinder af hektar land, der er vandlidende, og hvor en grundforbedring er i allerhøjeste grad påkrævet. Derfor vil også den kommunistiske gruppe støtte dette lovforslag i dets videre gang i det høje ting.

Landbrugsministeren (Smørum): I anledning af de bemærkninger, der blev fremført af venstres ærede ordfører om adskillige enkeltheder i lovforslaget, kan jeg sige, at jeg naturligvis er parat til at drøfte disse enkeltheder i udvalget.

Løvrigt takker jeg samtlige ærede ordførere for det tilsagn, de har givet om at medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Nielsen: Jeg skal tillade mig at foreslå, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående punkterne 9 og 10 på dagsordenen.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov nr. 98 af 31. marts 1954 om udlån til afsætningsvirksomheder m. v. indenfor fiskerierhvervet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1873; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3312).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Johs. E. Larsen: Som det allerede er påpeget under behandlingen af de foregående punkter på dagsordenen, må der nu iværksettes foranstaltninger for at nedbringe arbejdsløsheden indenfor de såkaldte arbejdsløshedsøer. Det foreliggende lovforslag må ses som et led i disse bestræbelser. Lovforslaget går ud på at give § 2 i loven om udlån til afsætningsvirksomheder indenfor fiskerierhvervet en tilføjelse, hvorefter fiskeriministeren, hvor forholdene taler derfor, kan fastsætte lempeligere vilkår med hensyn til afdragstiden og renteberegningen, end lovens nugældende bestemmelser giver adgang til. Afdragstiden skal ifølge lovforslaget kunne forlænges i indtil 10 år, og renten skal kunne nedsættes til 3½ pct. p. a.

Ved disse nye bestemmelser får fiskeriministeren mulighed for at medvirke til, at nye virksomheder kommer i gang på lempelige vilkår, og at allerede igangværende virksomheder kan få en håndsrækning med det formål at skabe større produktion og øget beskæftigelse i de områder, der gennem længere tid har været ramt af stor arbejdsledighed.

Det kan måske siges at være begrænset, hvad man kan iværksette med de forholdsvis beskedne midler, denne udlånslov omfatter, men det er dog sådan, at det beløb, der var til rådighed i finansåret 1954—55, ikke fuldtud kom til anvendelse, og at gennemførelsen af de foreslåede ændringer

utvivlsomt vil medføre, at loven bliver stærkere udnyttet end hidtil, hvilket må hilses med tilfredshed, da enhver mulighed for at bekæmpe arbejdsløsheden bør tages i betragtning.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til en hurtig og villig behandling.

Damsgaard: På mit partis vegne skal jeg anbefale også dette lovforslag til behandling i det udvalg, som nylig blev nedsat.

Jacob Pedersen: Idet jeg henviser til mine udtalelser ved behandlingen af de tre foregående lovforslag, skal jeg på mit partis vegne anbefale dette lovforslag til udvalgsbehandling.

A. C. Normann: Vi kan fra det radikale venstres side også anbefale lovforslaget og godkende den begrundelse, som den højtærede minister gav ved forelæggelsen.

Men udover hensynet til arbejdsløshedsøerne støtter vi også forslaget ud fra den opfattelse, at det er nyttigt for selve fiskerierhvervet og samfundsmæssigt forsvarligt ud fra en vurdering af erhvervslivets nytte både forsyningsmæssigt og beskæftigelsesmæssigt. Jeg skal dog ikke forlænge debatten om denne side af sagen.

Jeg vil imidlertid gerne som adviseret tidligere i debatten ved et andet punkt på dagsordenen tage forslaget som et udgangspunkt for et spørgsmål til den højtærede fiskeriminister om, hvor stort trækket har været på de midler, der for et par år siden stilledes til rådighed til belåning af fartøjer gennem fiskeribanken. Det var jo i alt fald efter forløbet af det første år et meget beskedent beløb i forhold til, hvad der er stillet til rådighed af det offentlige overfor andre erhverv, og det forudsatte en større egenkapital hos den enkelte låntager, end de fleste fiskere har til rådighed.

Det er jo et særkende ved det skandinaviske og især ved det danske søgående fiskeri, at den enkelte fisker selv ejer og driver sit fartøj i modsætning til fiskerne i de fleste europæiske lande, hvor fiskerflåden ejes af store rederier og pengestærke koncerner. Selvom stordrift også har sine fordele indenfor fiskerierhvervet og man altså ikke kan afvise ønskeligheden af, at enkeltpersoner eller